

בבית הספר כותבים חיבורים לפי נושא ולא כל אחד יודע.
מתחיל ופתאום עולה בדעתו מחשבה חשובה אחרת,
ממשיך ואפילו שוכח את הנושא. ומקבל ציון רע.

בשבח המאמץ וההתמדה

בתוך: כללי החיים – כישרונות
יאנוש קורצ'אק, כתבים כרך ט, עמ' 79-81
תרגום: אורי אורלב

אני שומר אצלי חבור של תלמיד על נושא קשה: "חובותיו של אָזְרַח". הוא הֵיךְ צוֹפֵה, פֶּתַב עַל תְּנוּעַת הַצּוֹפִים בְּכַנּוּת, בְּהִתְלַהֲבוּת, כְּמוֹ שֶׁחֵשׁ וְהֶאֱמִין. אֵדְ הַמּוֹרָה כְּתַב הָעֶרְחָה":

"מחשבות ולדותיות מאוד. אין נושא".

- אינני יודע מה הֵיךְ צָרִיךְ לְכַתֵּב – שֶׁאֵל בְּהִיסוּס, דְּמַעוֹת עוֹמְדוֹת בְּעֵינָיו.

אני מכיר מקרה של תלמידה, שלא הכינה את שעור ההיסטוריה. מדבר הֵיךְ בְּמִלְחָמַת מֵאָה השנים. קִשְׁקֶשָה כֵּל מִיָּנִי קִשְׁקוּשִׁים – קִצָּת מֵאִיזָה סָרֵט, קִצָּת מִמָּה שֶׁלְחָשׁוּ לָהּ. דְּבָרָה בְּבִיטְחוֹן, בְּהִתְלַהֲבוּת מַעֲשָׂה. וְקִבְלָה טוֹב מְאוֹד. כֵּל הַפֶּתַח צִחְקָה וּבִרְכָה אוֹתָה עַל הַצִּלְחָתָה.

לעתים קרובות מעמיד מישהו פנים שכמעט אינו לומד, אבל יודע. מפני שֶׁנִּרְאָה כְּאִלוּ רַק אֲנָשִׁים מְכַשְׂרִים הֵם בְּעֵלֵי עֵרֶךְ, וְחֹסֵר הַכִּיְשָׁרוֹן – כְּאִלוּ לְכְלוּכִית.

אֵד בִּינְתִים הַמְּכַשֵּׁר לֹא מִתְחַסֵּן בְּהִתְמוֹדְדוֹת עִם קִשְׁיִים, רוֹכֵשׁ עוֹדֵף בְּטוֹחוֹן בְּזִכּוֹת הַצִּלְחוֹת קְלוֹת וּמְבֻזָּז אֵת כִּיְשָׁרוֹנֹתָיו. חוֹשֵׁב אֵת עֲצָמוֹ, חוֹשֵׁב שֶׁמִּגִּיעַ לוֹ כֵּל דְּבָר, מְזַלְזֵל בְּמֵאֲמָץ חֲרִישִׁי, צַעַד אַחֵר צַעַד, חֲתִירָה עֲקִבִית אֵל הַמְּטָרָה. מַעֲרִיף אֵד וְרַק אֵת סוּג הַכִּיְשָׁרוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ, מְזַלְזֵל בְּאַחֲרִים.

שְׁמִתִּי לֵב שֶׁלְפַעֲמִים הַפֶּתַח אוֹהֶבֶת אֵת הַתְּלִמִּידִים הַמְּצַטִּינִים שֶׁלָּהּ, אֵד לְפַעֲמִים לֹא אוֹהֶבֶת, וְלֹא דוֹקָא בְּגִלְל הַקְּנָאָה.

הֵאֵם שִׁירָה יָפָה, צִיּוֹר, רִקְמָה, מִסְגֵּרֶת, אִינָם שׁוּי עֵרֶךְ לְפִתְרוֹן מְצַלַח שֶׁל תְּרַגְלִי?

וּמָה עֵרֶכְם שֶׁל כִּיְשָׁרוֹנוֹת אֵם לְמִיֶּשְׁהוּ לֹא מִתְחַשֵּׁק וְהוּא לֹא מִתְיַחֵס:

רֵאִיתִי אֲנָשִׁים מְכַשְׂרִים אֵד עֲצָלִים וְלֹא יִשְׁרִים. מָה הַטַּעַם אִם אַחוֹת יוֹדַעַת אִיךְ לִנְהוֹג בְּחוּלָה, אוֹ מַחְנֶקֶת סִימָה אֵת בְּחִינּוּתֶיהָ בְּהַצְטָנוֹת וְזוֹכֶרֶת מָה כְּתַבּוּ הַמְּלַמְּדִים בְּסִפְרִים עַל חֲנוּף יְלָדִים, כְּאֶשֶׁר הֵן לֹא אוֹהֶבוֹת חוֹלִים וְיְלָדִים וְאִין לָהֶן סְבֻלָּנוֹת אֲלֵיהֶם?

חֲשׁוּבִים אֲפִיו שֶׁל הָאָדָם וְתַחוּשֵׁת יַעֲדוֹ, וְאוּלַי אֲפִילוּ חֲשׁוּבִים יוֹתֵר – טוֹב לִבּוֹ וְהִגִּינוּתוֹ.

מִחְשָׁבוֹת כְּבִדּוֹת רְבוֹת מִתְעוֹרְרוֹת בְּאָדָם כְּאֶשֶׁר הוּא חוֹשֵׁב עַל כֵּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה – וְהֵרִי אֲנִי כוֹתֵב כְּאֵן עַל כְּלָלֵי הַחַיִּים. וְאֵלֶּה הֵם הַכְּלָלִים:

- לא לקנא.

- לא להתרעם על עצמך.

- לא להתנאש ולחיתור קדימה בהתמדה.

- להקפיד על משמעת עצמית ביחס לחובותיך שְׁלָדְךָ.

אֵם הַתְּנָאִים לֹא מֵאֲפָשְׂרִים הַרְבֵּה, אֵם הַבְּרִיאוֹת רוֹפְפֶת, הַתְּקַצִּיב מְגִבֵּל אוֹ חֹסֵר הַכִּיְשָׁרוֹן לְלַמֵּד בְּבֵית סֵפֶר, אוֹ לְבִסּוֹף אֵם הִיִּחְסִים בְּמִשְׁפָּחָה לֹא מֵאֲפָשְׂרִים יוֹתֵר, אֲפָשֶׁר פְּחוֹת, אֵד לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּנַחַת וְלַעֲשׂוֹת הֵיטֵב.

